

Biblioteca Națională a Republicii Moldova: Profil Metodologic

Vera OSOIANU, director adjunct, BNRM

Abstract: Articolul reprezintă o sinteză a activității Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova ca centru biblioteconomic de nivel național și a relațiilor reciproce cu bibliotecile din cadrul Sistemului Național de Biblioteci. Autorul face o incursiune în istoricul activității metodologice, evidențiind stabilirea și respectarea unor tradiții care au făcut posibilă interconectarea activității metodologice cu cea a Sistemului Național de Biblioteci, face o trecere în revistă a documentelor actuale, în baza cărora Biblioteca Națională își exercită responsabilitățile.

Cuvinte-cheie: profil biblioteconomic, centru biblioteconomic național, centru biblioteconomic teritorial, Sistem Național de Biblioteci, activitate metodologică.

Abstract: The article represents a synthesis of the activity of the National Library of the Republic of Moldova as a national librarian centre and its reciprocal relationship with libraries within the National System of Libraries of Moldova. The author reviews the history of the methodological activity of the library, highlights the establishment and observance of some traditions that made it possible to interconnect the library methodological activity with that of the National System of Libraries. The author reviews some current documents, on the basis of which the National Library exercises its responsibilities.

Keywords: Library profession; National Bibliographic Centre; territorial librarian centre; National System of Libraries; methodological activity.

Bibliotecile Naționale din țările mici cu o infrastructură biblioteconomică slab dezvoltată, au responsabilități aparte față de Sistemul Național de Biblioteci. Este și exemplul Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova (BNRM), statutul căreia include, de mai multe decenii, și responsabilități pentru bibliotecile țării, în special pentru rețeaua de biblioteci publice.

Dimensiunea metodologică a Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova este consfi nțită de Legea cu privire la biblioteci și toate documentele de reglementare adiacente acesteia. Varianta nouă a Legii aprobată !!! în anul 2017, prevede în Articolul 8 (2) că „Biblioteca Națională a Republicii Moldova are statut de centru biblioteconomic național” care:

a) exercită funcția de coordonare și corelare în domeniul cercetării și dezvoltării în bibliologie și biblioteconomie;

b) colectează, sintetizează și valorifică datele statistice prezentate de centrele biblioteconomice;

c) exercită și alte funcții, conform art.19, 33.

Documentul care reflectă în amănunt responsabilitățile BNRM de centru biblioteconomic național este „Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci din Republica Moldova” (19), aprobat prin ordinul nr.2 din 13.01. 2016, al Ministerului Culturii. În conformitate cu prevederile acestui

regulament, BNRM a elaborat două documente directorii foarte importante, respectiv: Profilul de activitate metodologică, orientat spre consolidarea Sistemului Național de Biblioteci și Repertoriul serviciilor, produselor și reuniunilor pentru bibliotecari și biblioteci, care identifică sistemul de servicii, produse, activități oferite de BNRM pentru bibliotecile țării.

Activitatea metodologică a BNRM își are începuturile încă în anul 1949, când în cadrul Bibliotecii Naționale este constituit Cabinetul metodic, transformat mai târziu în Serviciul Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) științifico-metodic, apoi în Asistență de specialitate (1992), iar din 2000 în serviciul Dezvoltare în Biblioteconomie.

Încă din 1949 se conturează destul de bine activitatea de îndrumare metodologică și cea editorială. În anul 1949, în ajutorul bibliotecilor țării, au fost editate 14 lucrări metodologice, în 1951 – 16, în 1957 – 20, în 1959 – 24. Tendința de creștere s-a menținut și în anii următori. Situația se schimbă după decentralizare, când are loc divizarea neoficială a responsabilităților între centrele biblioteconomice de nivel național și cele de nivel teritorial.

Chiar de la începuturi, un loc aparte în activitatea metodologică revine promovării experienței avansate. Primele lucrări de acest fel apar, începând cu anul 1956 și au jucat un rol esențial în promovarea ideilor inovatoare, a practicilor de calitate, a formelor și metodelor noi de activitate.

Un loc aparte s-a acordat deplasărilor în teritoriu care aveau ca scop atât asistența de specialitate, cât și controlul activității, funcție care dispare odată cu începutul decentralizării din anul 1991.

O responsabilitate aparte, care nu și-a pierdut actualitatea până în prezent, este recepționarea, sintetizarea și analiza statisticii în domeniul bibliotecilor. Începând cu anul 1959, biblioteca editează sistematic rapoarte statistice ale activității bibliotecilor publice, însoțite și de interpretări ale datelor. În prezent, formularul 6-C, în baza căruia sunt colectate datele, elaborat în conformitate cu standardul internațional de statistică, declarat și național (SM ISO 2789: 2015), este unic pentru întreg SNB.

Prin tradiție, un loc aparte în activitatea metodologică revine formării profesionale continue a bibliotecarilor. În acest sens, începând cu anul 1950, sunt editate recomandări metodice în ajutorul seminarelor raionale și orășenești. Serviciile de orientare metodologică participă activ la organizarea activităților de formare profesională continuă a bibliotecarilor: cursuri, seminare, conferințe practice și științifice, școli ale experienței avansate etc.

O formă efectivă de formare profesională continuă au reprezentat-o conferințele științifice și practice zonale, organizate începând cu anul 1967. Anual, la aceste activități, participau câte 400-800 de bibliotecari. Școlile de promovare a experienței avansate, de asemenea, au contribuit esențial la actualizarea cunoștințelor profesionale ale bibliotecarilor, înscriindu-se printre cele mai avansate forme de dezvoltare profesională.

Anii de după declararea Independenței statului au fost marcați de reorientarea activității științifice și metodologice spre valorile și practicile de calitate, promovate la nivel internațional. În anul 1992 în structura Bibliotecii Naționale apare Departamentul Biblioteconomie care, în continuare, va exercita funcțiile de centru metodologic, de organizare și coordonare a activității științifice în bibliologie și de asistență metodologică și de specialitate a bibliotecilor. În anul 2000, odată cu reorganizarea administrativă, Departamentul Biblioteconomie este redenumit în Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie. Activitatea științifică în domeniu este fundamentată pe principii biblioteconomice recunoscute pe plan mondial, dar și pe necesitățile comunităților locale.

O preocupare permanentă a Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie este eficientizarea comunicării profesionale, în acest sens organizând forumuri, conferințe naționale și zonale, simpozioane, seminare etc. Multe dintre acestea s-au transformat în tradiții și au însemnat enorm pentru dezvoltarea domeniului biblioteconomic. Un exemplu elocvent în acest sens este Simpozionul Științific „Anul Bibliologic”. În anul 2016, comunitatea profesională a marcat cea de-a 25-a ediție a Simpozionului, 25 de ani echivalând cu o generație de biblioteci și bibliotecari, de aceeași vârstă cu Independența Statului Republica Moldova. Pe parcursul acestor ani, s-a produs schimbarea de la un model biblioteconomic impus din afară, la modelul național de biblioteconomie cu toate atributele acestuia, începând cu modelul strategic de dezvoltare, schimbarea sistemului de clasificare, aprobarea Legii cu privire la biblioteci, fondarea publicațiilor de specialitate etc.

De mare importanță pentru lumea bibliotecară a fost de la începuturi, și rămâne în continuare, Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci (FM SNB). Forumul Managerilor 102 Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Monografie este în strânsă corelație cu alte activități metodologice, organizate de BNRM în special cu Simpozionul Științific „Anul bibliologic”. La Forumul Managerilor este prezentat conceptul și sarcinile proiectului național pe anul viitor, iar peste un an, la Simpozionul Științific „Anul Bibliologic” se face un schimb de opinii, dezbateri, discuții etc. relative la proiectul național respectiv, dar și privind rezultatele anului în ansamblu. Temele Forumului Managerilor sunt stabilite în urma cercetării stării de lucruri în domeniu în ansamblu pe țară, depistării aspectelor vulnerabile de activitate, precum și ca urmare a racordării activității bibliotecilor țării la tendințele biblioteconomice la nivel internațional.

Activitatea editorială a Direcției Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie, atât de activă încă de la începuturi, continuă prin participarea la editarea revistei Magazin Bibliologic, Buletinului Bibliologic, culegerii Biblioteconomia Moldovei: cadru de reglementare, ajunsă la a 6-a ediție, sintezele privind Situațiile statistice, realizate anual și plasate pe site-ul BNRM în format electronic, publicate și în format tradițional o dată la doi ani. După anul 2010, care a avut ca generic și a fost declarat „Anul Biblioteca 2.0”, activitatea editorială se deplasează tot mai insistent spre spațiul virtual, în special prin exploatarea instrumentelor Web 2.0.

Revista Magazin Bibliologic se înscrie printre cele mai importante publicații de specialitate din țară. Pe parcursul celor 25 de ani de la apariție, începând cu anul 1991, revista a avut un impact deosebit asupra comunității bibliotecare din Republica Moldova, ajutându-i pe profesioniștii domeniului să-și facă mai bine meseria, răspândind cele mai

bune practici de calitate, idei inovaționale, politici biblioteconomice, continuând tradiții de durată de promovare a noutăților profesiei, a experienței avansate a bibliotecilor din țară și de peste hotare, declanșând dezbateri pe probleme de mare actualitate ale activității bibliotecare.

Dezvoltarea profesională se înscrie, de asemenea, printre prioritățile Bibliotecii Naționale, indiferent dacă este vorba de salariații instituției sau de bibliotecarii din alte biblioteci. Starea de permanentă schimbare impune noi exigențe activității de formare profesională continuă. Acest aspect al activității va fi mereu punctul nevralgic al profesiei. Din aceste considerente, în structura Direcției Cercetare și Dezvoltare a început să activeze, începând cu anul 2017, Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științele Informării.

Activitatea științifică și metodologică a Bibliotecii Naționale a suportat, pe parcursul anilor, mai multe metamorfoze. Cu toate acestea, prioritățile esențiale au rămas mereu aceleași. Acestea au fost definite foarte clar în Profilul de activitate metodologică, elaborat conform prevederilor „Regulamentului privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova” (19), menționat anterior. Documentul expune responsabilitățile Bibliotecii Naționale ca centru metodologic național, orientate spre consolidarea capacității Sistemului Național de Biblioteci (SNB), respectiv:

- Elaborarea și promovarea politicilor/strategiilor biblioteconomice;
- Elaborarea cadrului legal și de reglementare a organizării și funcționării bibliotecilor;
- Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie;
- Formarea profesională continuă a bibliotecarilor;
- Servicii și produse intelectuale pentru biblioteci și bibliotecari (de informare și documentare, consultative, editoriale, organizaționale);
- Stimularea/dezvoltarea parteneriatului biblioteconomic între biblioteci și alte structuri;
- Asistența de specialitate pe diferite componente ale organizării, funcționării și modernizării bibliotecilor;
- Activități Know How (inclusiv schimb de idei și informații, diseminarea experienței avansate);
- Avocatura biblioteconomică;
- Sistemul de statistică bibliotecară.

Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul Sistemului Național de Biblioteci din Republica Moldova constituie și baza Repertoriului serviciilor, produselor și reuniunilor pe- 103Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) pentru bibliotecari și biblioteci. Sistemul de servicii și produse este orientat spre utilizatori, se bazează pe redimensionarea componentelor tradiționale și integrarea celor

inovaționale, implementarea tehnicilor și tehnologiilor informaționale și de comunicare, fl exibilitate, acces liber, parteneriate, formare continuă. Conținuturile sunt structurate în trei compartimente principale, respectiv: servicii, produse, publicații, reuniuni profesionale. Repertoriul prevede o multitudine de produse în baza tehnologiilor de informare și comunicare, în special a instrumentelor Web 1.0, 2.0, 3.0, respectiv:

- Site-ul BNRM (<http://www.bnrm.md>)
- Site-ul BNRM Acces dedicat Bibliotecarilor (<http://www.bnrm.md>)
- Catalogul Național Colectiv al Bibliotecilor Publice (<http://cc.sibimol.bnrm.md/opac>)
- Biblioteca Națională Digitală „Moldavica” (<http://www.moldavica.bnrm.md>)
- Bloguri profesionale
- Blogul de Biblioteconomie și Știința Informării (<https://clubbib2.wordpress.com>)
- Blogul Bibliotecile Publice din Republica Moldova (<https://bibliotecipublicerm.wordpress.com>)
- Centrul de Statistică, Cercetare și Dezvoltare (<https://cscdblog.wordpress.com>
<https://topcarti.wordpress.com>)
- Portalul web al Centrului Pro-European de Servicii și Comunicare (CPESC) (<http://cpescmdt.blogspot.com/>;))
- Blogul CPESC: Surse informaționale europene: Baze de date (<http://cpescmd.blogspot.com/>)
- Blogul CPESC: Dosare tematice „Moldova proeuropeană” (<http://cpescmd2.blogspot.com/>)
- Blogul CPESC: Documente și comunicare (<http://cpescmdlib.blogspot.com/>)
- Blogul CPESC: E-guvernare (<http://egovernare.blogspot.com/>)
- Blogul „Literaturile lumii” (<http://libermundi.livejournal.com/>)
- Blogul „Moldavistică și Heraldică” (<http://moldavisticasiheraldica.blogspot.com>)
- Blogul „Audiovideoteca” (<http://audiovideoteca.wordpress.com/>)
- Blogul Tinerilor Bibliotecari (www.bnrm.wordpress.com)
- Blogul „Din pasiunile bibliografului ...” (<http://cercetaribibliografice.blogspot.com>)
- Blogul „Colecție de arte și hărți” (<http://arteharti.wordpress.com>)
- Blogul „Carte veche și rară” (<https://carterara.wordpress.com>) Prezențe în rețele de socializare:
- Blogul de Biblioteconomie și Știința Informării pe SlideShare (<http://www.slideshare.net/cdbclub>)

■ Blogul Bibliotecile Publice din Republica Moldova (<http://www.slideshare.net/rmbiblioteci>)

■ Blogul de Biblioteconomie și Știința Informării pe Facebook (<http://www.facebook.com/pages/Blogul-de-biblioteconomie-si-stiinta-informarii/142586482424613>)

■ Pagina Festivalului Național al Cărții și Lecturii pe Facebook (<http://www.facebook.com/pages/Festivalul-Na%C8%9Bional-al-C%C4%83r%C8%9Bii-%C8%99i-Lecturii/265084846839706>)

■ Contul serviciului Studii și Cercetări pe Facebook (<https://www.facebook.com/pages/Studii-%C5%9Fi-Cercet%C4%83ri-Biblioteca-Na%C5%A3ional%C4%83-a-RepubliciiMoldova/678113542234786?ref=hl>)

■ Contul serviciului Studii și Cercetări pe Slideshare (http://www.slideshare.net/VasilicaVictoria/edit_my_uploads)

■ Contul Centrului Pro-European de Servicii și Comunicare (CPESC) pe Twitter (@cpescmd - (<https://twitter.com/cpescmd>))

■ Contul Centrului Pro-European de Servicii și Comunicare (CPESC) pe ISSUU (<http://issuu.com/cpesc>) Activitatea editorială curentă a BNRM include publicațiile tradiționale, care numără zeci de ediții, dar și publicații mai noi, „născute” în format digital: Biblioteca Națională a Republicii Moldova.

Monografie Publicații metodologice:

- Calendar Național
- Biblioteconomia Moldovei. Cadru de reglementare
- Buletin bibliologic

Ediții periodice de specialitate:

- Magazin Bibliologic
- Buletinul informativ online „Festivalul Național al Cărții și Lecturii (FNCL)”

Publicații de sinteză:

- Bibliotecile publice din Republica Moldova. Situații statistice
- Biblioteca Națională: raport anual

Ediții promoționale:

- TOPul celor mai citite 10 cărți ale anului.

Reuniunile profesionale, care la diferite perioade au consacrat biblioteca, la fel, includ forme tradiționale, dar și forme mai noi, care și-au găsit albia și locul de metode eficiente de comunicare profesională:

- Forumul Managerilor din Sistemul Național de Biblioteci;

- Simpozionul Științific „Anul Bibliologic”;
- Simpozionul Științific în cadrul Salonului Internațional de Carte;
- Simpozionul Științific Internațional „Valori Bibliofile”;
- Forumul Național al Cercetătorilor din cadrul SNB;
- Conferințe zonale;
- Simpozionul Științific al Tinerilor Bibliotecari;
- Clubul Biblioteconomiștilor.

Fiecare dintre aceste reuniuni profesionale are un segment specific de probleme care influențează modelarea domeniului în ansamblu. Forumul Național al Cercetătorilor din cadrul SNB, de exemplu, fondat cu ani în urmă, constituie platforma de discuții privind cercetarea și dezvoltarea domeniului.

Cercetarea și dezvoltarea în câmpul biblioteconomic, care presupune studierea și sintetizarea practicii bibliotecare de calitate și care constituie o dimensiune foarte importantă în activitatea BNRM, reflectă starea cercetării în ansamblu pe țară. Activitatea de cercetare, de care depinde dezvoltarea contemporană a cunoașterii, se confruntă la nivel național cu diverse probleme printre care pot fi menționate: resursele bugetare austere, necesitatea reformării domeniului, lipsa unui mediu favorabil pentru activitatea în domeniul cercetare-dezvoltare, criza profundă a infrastructurii, exodul masiv al potențialului uman din domeniul cercetare etc. Ca rezultat, puținele proiecte de cercetare sunt formulate reieșind din capacitățile existente și nu din necesitățile domeniului.

O situație similară este atestată în mai multe state. În lucrarea Numai cercetarea salvează (2013), reputatul scriitor și biblioteconomist român, Ion Stoica, face o trecere în revistă, privind cercetarea în instituțiile infodocumentare din România, inclusiv în biblioteci, sugerând și niște pași concreți cu care ar putea începe redresarea și ameliorarea situației (23). Starea de lucruri în câmpul biblioteconomic din țara noastră pare a fi o copie fi delă a acestui tablou. Putem subscrie ideii că „Spațiile infodocumentare și, cu deosebire, bibliotecile, n-au avut o tradiție consolidată în cercetarea științifică a obiectivelor specifice” și că „Noi n-am promovat o politică Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) de cercetare în domeniul bibliotecilor și a centrelor de documentare”. Printre motivele invocate de domnul Stoica un loc aparte ocupă: lipsa unei „politici adecvate”, „insuficiența resurselor”, lipsa specialiștilor cu pregătire universitară în domeniul cercetării și neîncurajarea în această direcție, lipsa disponibilității pentru cercetare. Domnul Stoica sugerează și faptul că poate „cea mai puternică frână o reprezintă absența unui sistem real de cooperare între actorii proceselor din această sferă”. Putem vorbi aici atât de actorii interni, cât și de cei externi. Tabloul este arhicunoscut biblioteconomiștilor din țara noastră.

Cooperarea internațională este unul dintre pilonii principali pe care se bazează cercetarea și dezvoltarea în Republica Moldova. Motivele rezidă în dimensiunile relativ mici ale comunității științifice și confluența culturală cu mai multe spații. În câmpul biblioteconomic fenomenul internaționalizării cercetării încă n-a prins contururi prea

evidențiate, deși au fost atestate și unele experiențe. Date fiind multiplele afinități dintre cele două comunități profesionale, respectiv din România și din Republica Moldova, o gândire strategică comună ar rezolva multe dintre problemele acumulate în timp.

O analiză a Repertoriului de lucrări, publicații și activități științifice pe anii 2014-2015. Cercetare și dezvoltare în cadrul Sistemului Național de Biblioteci (SNB), elaborat de BNRM, (20) scoate în evidență faptul că elementul internațional apare, începând cu compartimentul Cercetare și Dezvoltare: zona complementară. Drept parteneri în diverse cercetări figurează CD a ONU, NATO, Institutul Goethe, București, Asociația Culturală Pro Bucovina și Basarabia etc. Publicațiile periodice de specialitate, elaborate în cadrul sistemului național de biblioteci (SNB) și prezentate în capitolul cinci al Repertoriului, Activități de abordare și diseminare a rezultatelor cercetării și dezvoltării, semnalează documente reprezentative de importanță internațională și diseminează informații, experiențe relevante, privind activitatea bibliotecilor lumii. Practic nu există articol de proporții care să nu conțină o bogată listă de referințe. Destul de bine, componenta internațională este reprezentată și în capitolul 5.2 Foruri și reuniuni științifice și praxiologice. Aici este mai larg și spectrul partenerilor: Institutul Confucius din Moldova, Universitatea din Berghen, Norvegia, Centrul de Informare Publică al Băncii Mondiale, Centrul de Informare al Uniunii Europene, etc.

Posibilități de extindere a cooperării internaționale sunt suficiente și beneficiile ar fi pe potrivă, dar cel mai mare impediment în acest sens este slaba cunoaștere a limbilor străine de către specialiștii antrenați în munca de cercetare. Cunoașterea slabă a limbii engleze de către cercetători este o problemă la nivel de țară și este menționată la punctele slabe în analiza SWOT a domeniului cercetare-dezvoltare a Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în 2020 (24).

Printre problemele majore cu care se confruntă cercetarea în câmpul biblioteconomic pot fi menționate: lipsa unei politici de cercetare, insuficiența resurselor, lipsa unei tradiții și multe altele. Însă, cea mai mare dintre probleme este insuficiența pregătirii personalului pe acest segment, neîncurajarea în acest domeniu, lipsa motivării și a disponibilității pentru cercetare. Marile biblioteci ale țării, cu câteva excepții, nu au în structură un serviciu special care să se ocupe de activitatea de cercetare și dezvoltare în biblioteconomie. Aceste responsabilități sunt atribuite altor specialiști care nu au nici timpul, nici pregătirea necesară pentru lucrări de asemenea amploare și complexitate. Direcția Cercetare și Dezvoltare în Biblioteconomie, BNRM a făcut în anul 2013 o analiză a situației curente în cadrul bibliotecilor-centre metodologice de nivel teritorial. Din cele 35 de biblioteci raionale, municipale, orașenești, plus UTA Găgăuzia, doar 22 dispuneau de o persoană responsabilă de activitatea metodologică. O parte din aceste persoane ocupă funcția de bibliotecar metodist prin cumul, unii chiar având ca post principal pe cel de director al bibliotecii. Din totalul de persoane angajate în activitatea metodologică, 15 aveau studii superioare de specialitate și 7 – studii medii de specialitate. Situația este și Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Monografie mai complicată în raioanele unde biblioteca orașenească nu are și statut de bibliotecă raională, respectiv responsabilități metodologice pentru rețeaua de biblioteci publice din raion cum recomandă cadrul de reglementare, în special Regulamentul privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci din Republica Moldova (2016)(19).

În ultimii ani a crescut, nesemnificativ, numărul cercetătorilor cu grad științific, antrenați în domeniul biblioteconomic (printre aceștia numărându-se un doctor habilitat și 5 doctori în științe). Indexul competențelor în câmpul biblioteconomic, elaborat în anul 2009 de către OCLC și Webjunction și actualizat în februarie 2014 (<http://www.webjunction.org/content/dam/WebJunction/Documents/webJunction/2014-03/Competency-Index-2014.pdf>), nu conține un set de competențe pentru specialiștii antrenați în activitatea de cercetare, dezvoltare, inovare. La nivel de țară, acest gol a fost acoperit parțial prin elaborarea Indexului competențelor salariaților BNRM, aprobat de Consiliul Științific al BNRM în anul 2016. Indexul poate servi ca model pentru bibliotecile-centre biblioteconomice de nivel departamental și teritorial.

Se impune organizarea unor cursuri cu destinație specială pentru această categorie de personal profesional din Sistemul Național de Biblioteci din Republica Moldova. În proiectul Ofertei de activități de formare continuă. Obiective 2017 a Centrului de Formare Continuă în Biblioteconomie și Științe ale Informării este prevăzut trainingul Modernizarea sistemului de activitate metodologică, având ca obiective: cunoașterea cadrului de reglementare actualizat; probleme ce țin de interacțiunea dintre centrele biblioteconomice de nivel național, departamental, teritorial; profilul de activitate metodologică; profilul specialiștilor antrenați în activitatea metodologică etc.

Pentru BNRM anul bibliologic 2016 a fost Anul Strategiilor. Biblioteca a început procesul de elaborare a Strategiei BNRM 2017-2020 și și-a asumat rolul de coordonator în procesul de elaborare a Strategiei de dezvoltare a bibliotecilor publice 2017-2020, care are ca scop consolidarea bibliotecilor publice drept actori pro-activi în dezvoltarea comunităților durabile. Strategia de dezvoltare a bibliotecilor publice este practic axată pe regândirea sistemului de activitate metodologică, având ca obiective generale:

- Eficientizarea coordonării și consolidării rețelei de biblioteci publice;
- Transformarea bibliotecilor publice în biblioteci moderne;
- Dezvoltarea platformei informațional integrate a bibliotecilor publice;
- Dezvoltarea sistemului de formare profesională continuă;
- Susținerea procesului de advocacy pentru bibliotecile publice.

O altă problemă foarte serioasă, specifică câmpului cercetare, dezvoltare, inovare, ține de terminologie. Majoritatea termenilor utilizați în publicații, comunicări etc. sunt traduși din engleză, franceză, sau, în spațiul nostru, și din rusă. De cele mai multe ori traducerea și utilizarea acestora este arbitrară. În unele cazuri, același cuvânt poate avea sensuri diferite. Nu sunt rare cazurile când același proces este redat prin termeni diferiți. Cel mai elocvent exemplu reprezintă în acest sens procesul de digitalizare, digitization în spațiul vorbitor de limbă engleză. În traducere din franceză se folosește și numerizare.

Ca regulă, termenii sunt preluați din standardele internaționale în domeniu care, în varianta originală, apar în principalele limbi de circulație internațională: engleză sau franceză. Toate celelalte țări le traduc în limba de circulație internă. Calitatea traducerilor depinde în mare măsură de faptul dacă se face din varianta originală sau dintr-o altă

traducere și de cât de bine cunoaște traducătorul specificul domeniului. Puținele cercetări terminologice, realizate în țară, nu scot din inventar aceste probleme, pentru rezolvarea cărora este necesară consolidarea eforturilor tuturor bibliotecilor – centre biblioteconomice de nivel național, departamental, teritorial. Ca și în alte domenii, în câmpul biblioteconomic, cercetarea și asigurarea metodologică sunt interdependente. Toate deciziile și recomandările metodologice trebuie să fie bazate pe rezultatele activității de cercetare. Generarea, asimilarea și valorificarea rezultatelor cercetării-dezvoltării au, Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016) de cele mai multe ori, drept rezultat final, implementarea inovațiilor. Activitatea inovațională este specifică tuturor bibliotecilor, dar un rol esențial îl au bibliotecile – centre biblioteconomice care au și responsabilitatea studierii practicii bibliotecare în scopul depistării ideilor inovaționale, diseminării inovațiilor în rețea și asistență de specialitate în vederea implementării inovației.

Un aspect foarte important al activității metodologice promovate de BNRM, în acest sens, este asistența bibliotecarilor în depășirea rezistenței psihologice provocată de schimbări, în special de schimbările ce țin de implementarea în activitatea bibliotecilor a tehnologiilor moderne de informare și comunicare.

În cazul inovațiilor propuse de bibliotecile-centre biblioteconomice, un loc aparte ocupă instruirea bibliotecarilor din rețea în vederea implementării inovației. Noțiunea de inovație include metodele și formele noi de activitate bibliotecară sau rezultatele modernizării formelor și metodelor vechi. Cele mai frecvente inovații din ultimii ani pun accentul pe utilizarea Internetului ca serviciu de bază, oferit membrilor comunității (în lume actualmente este promovată ideea că Internetul este un serviciu la fel de important cum ar fi lumina electrică sau apa), folosirea tehnologiilor moderne de informare și comunicare, a instrumentelor web 2.0, a resurselor electronice etc. Aceste idei au fost promovate consecvent de BNRM, începând cu anul 2010, prin declararea Anului Biblioteca 2.0, Anul Bibliotecarul 2.0, Anul Utilizatorul 2.0, etc. Procesul inovațional are mai multe etape și începe cu studierea activității practice a bibliotecii în scopul identificării necesității inovației. Inovațiile care ar putea rezolva o problemă sau alta sau ar duce la îmbunătățirea serviciilor pentru public, pot fi identificate cu ajutorul publicațiilor noi, participării la diverse conferințe, seminare, simpozioane, cunoașterea practicii de activitate a unor biblioteci concrete, vizite de documentare, stagieri etc. O etapă importantă este evaluarea inovației. Scopul evaluării este de a determina relevanța și îndeplinirea obiectivelor, eficiența, iar în materie de dezvoltare eficacitatea, impactul și durabilitatea. O evaluare ar trebui să furnizeze informații credibile și utile. Termenul de evaluare presupune, de asemenea, un proces cât mai sistematic și obiectiv prin care se determină valoarea și scopul unei acțiuni de dezvoltare proiectate, în curs de realizare sau terminate. În baza evaluării se decide oportunitatea implementării inovației în bibliotecă.

În ultimii ani au fost instituite câteva mecanisme de măsurare a performanțelor domeniului de cercetare-dezvoltare și a rezultatelor acestuia. Măsurarea cantitativă a rezultatelor este completată cu evaluări calitative, bazate pe indicatorii de performanță, precum și publicațiile în reviste internaționale, citări, punerea în aplicare a rezultatelor cercetării etc. Dar, așa cum numărul publicațiilor este redus, corespunzător este redusă și vizibilitatea activității de cercetare.

Obiectivele generale ale Strategiei de cercetare-dezvoltare a Republicii Moldova până în 2020 prevăd (24):

- Dezvoltarea capacităților umane, instituționale și de infrastructură;
- Definierea și managementul priorităților de cercetare;
- Dialogul continuu între știință și societate, diseminarea cunoștințelor și implementarea în practică a rezultatelor cercetării;
- Internaționalizarea cercetării, integrarea în spațiul european de cercetare și creșterea vizibilității internaționale;
- Guvernarea domeniului cercetării-dezvoltării în baza unui model consensual de administrare, orientat spre performanță și excelență.

O analiză sumară demonstrează că acestea sunt specifi ce și domeniului biblioteconomic, respectiv sarcinilor de perspectivă ale BNRM pe acest segment. Realizarea acestor obiective rămâne prerogativul viitorului.

Cercetarea în câmpul biblioteconomic, trebuie să-și găsească un loc bine definit în programele din cadrul sistemului de formare profesională continuă. Este un domeniu care urmează a fi pus la punct, începând cu formarea personalului, fapt fără de care lucrurile nu pot fi schimbate. Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Monografie Pe realizarea acestor probleme se va concentra și Centrul de Formare Profesională Continuă în Biblioteconomie și Științele Informării.

În Profilul metodologic al BNRM, un loc bine definit revine asistenței de specialitate pe diferite componente ale organizării, funcționării și modernizării bibliotecilor.

Asistența metodologică și de specialitate are ca scop sporirea eficienței și a calității activității bibliotecilor țării și are la bază trei verigi importante, intermediare între politica statului în domeniul și sistemul național de biblioteci – bibliotecile naționale, centre biblioteconomice de nivel național, bibliotecile departamentale – centre biblioteconomice de nivel departamental și bibliotecile raionale/ municipale/orășenești – centre biblioteconomice de nivel teritorial. În anii care au trecut de la decentralizarea rețelelor de biblioteci publice, bibliotecile – centre biblioteconomice de nivel teritorial, respectiv municipal și raional, impuse de împrejurări, au operat reduceri masive de personal. Au fost reduși, ca regulă, specialiștii din sectoarele unde se considera, eronat, că este mai puțin afectată activitatea generală a instituției. Pe termen scurt, au fost salvate niște finanțe și sectoare mai înguste, pe termen lung, au fost practic trecute pe linie moartă bibliotecile publice din mediul rural, care constituie peste 80% din totalul de biblioteci publice. Influența centrelor biblioteconomice teritoriale aproape că nu se simte în bibliotecile comunale/sătești și din tot spectrul de probleme care constituie responsabilitatea bibliotecilor – centre biblioteconomice de nivel teritorial: asistență de specialitate, activitatea inovațională, promovarea formelor și metodelor noi de activitate, formarea profesională continuă etc., au rămas numai seminarele bibliotecarilor, organizate din ce în ce mai rar, doar o dată în trimestru.

Activitatea metodologică și de specialitate este cea mai complicată și mai complexă din tot spectrul biblioteconomic. Se presupune că Bibliotecarii responsabili de această activitate trebuie să cunoască toate particularitățile domeniului biblioteconomie și științele informării. Aceștia trebuie să posede un spectru larg de cunoștințe, privind tradițiile și prezentul domeniului, să cunoască tendințele de dezvoltare, experiența avansată, să cunoască metodologia activității de cercetare, să muncească permanent în vederea dezvoltării unor competențe și abilități noi, să fi e dispuși să învețe și să-și dezvolte competențele pe tot parcursul vieții. Suplimentar acestora, specialiștii responsabili de activitatea metodologică trebuie să fi e și buni organizatori. Bibliotecarii antrenați în activitatea metodologică trebuie să posede studii superioare de specialitate, să cunoască limbi străine de circulație internațională, să fi e dispuși să ajute bibliotecarii. Pentru această gamă de responsabilități, metodistul are nevoie de un șir larg de aptitudini intelectuale, de competențe personale și interpersonale.

Asistența metodologică și de specialitate în cadrul BNRM este responsabilitatea Serviciului „Dezvoltare în Biblioteconomie și Științe ale Informării”, din structura BNRM, dar în realizarea acestei funcții sunt (sau ar trebui să fi e) implicați toți profesioniștii din managementul superior al bibliotecii.

Asigurarea metodologică eficientă a activității bibliotecare are o importanță deosebită pentru dezvoltarea bibliotecilor, astfel, aceasta a fost orientată spre dezvoltarea și perfecționarea activității bibliotecare, asimilarea și implementarea inovațiilor, introducerea în practică a unor forme și metode noi, avansate, de activitate, formarea profesională continuă a bibliotecarilor.

În ultimii ani, activitatea metodologică a fost concepută în așa fel încât să nu torpileze inițiativa și creativitatea bibliotecarilor, dar să contribuie la stimularea acestora. Bibliotecarii responsabili de activitatea metodologică au fost orientați să asiste bibliotecarii în procesul de căutare și asimilare a inovațiilor bibliotecare. Recomandările metodiștilor, mai ales în ultimii ani, n-au purtat un caracter de obligativitate. Ele reprezintă doar niște sfaturi, propuneri, idei iar bibliotecarii decid dacă le acceptă și le utilizează și care dintre ele corespund mai mult necesităților bibliotecii concrete. Tendința de a reglementa activitatea bibliotecilor poate duce la pierderea inițiativei creative a bibliotecarului, la renunțarea la abilitatea de a lua decizii independente, experiență prin care bibliotecile țării deja au trecut în anii de până la decentralizare. Meridianul Zero al Sistemului Național de Biblioteci (1991-2016).

Rostul bibliotecarului responsabil de activitatea metodologică este de a descoperi operativ neajunsurile și problemele cu care se confruntă bibliotecarii din rețea, de a găsi soluții și de a oferi în timp util ajutorul metodologic și consultativ necesar pentru rezolvarea problemelor depistate. Anume acest segment de activitate a avut cel mai mult de suferit în ultimii ani ca urmare a înțelegerii eronate a divizării responsabilităților între bibliotecile – centre biblioteconomice de nivel național și a centrelor biblioteconomice teritoriale.

În raport cu rețeaua de biblioteci publice, BNRM axează asistența metodologică pe activitatea analitică care, la rândul ei, se bazează pe analiza dinamicii activității. Monitoringul metodologic are ca scop, în primul rând, studierea schimbărilor în

activitatea bibliotecară. În baza acestor schimbări sunt efectuate recomandările metodologice cu țintă spre îmbunătățirea activității sau lichidarea lacunelor depistate. Monitoringul metodologic, practicat în ultimii ani de BNRM are în vizor, de asemenea, dinamica indicatorilor privind activitatea bibliotecilor, schimbările în domeniul resurselor umane, depistarea, evaluarea, testarea și promovarea inovațiilor.

Activitatea consultativă și practică se face atât în baza analizei activității bibliotecare, cât și în baza demersurilor bibliotecarilor, având teme și probleme concrete.

O importanță deosebită are promovarea activității inovaționale, care include căutarea, depistarea, selectarea, evaluarea inovațiilor și adaptarea acestora la condițiile de activitate ale bibliotecii concrete. În cazurile în care se impun niște schimbări, iar soluții de gata nu există, sunt elaborate și propuse soluții proprii care ar putea contribui la sporirea eficienței și calității activității bibliotecare.

Monitorizarea dinamicii indicatorilor oferă posibilitatea evaluării activității bibliotecare și, în baza acesteia, elaborarea recomandărilor privind îmbunătățirea situației. Datele necesare sunt extrase din documente, precum programe și rapoarte de activitate, informații, materiale ale diferitor activități, publicații etc. Dar cea mai eficientă metodă este vizitarea bibliotecii și studierea stării de lucruri la fața locului. După decentralizare acest segment a avut cel mai mult de suferit. Aici este marea problemă atât a bibliotecilor centre biblioteconomice naționale, cât și, mai ales, a centrelor biblioteconomice teritoriale, care au în responsabilitate bibliotecile publice comunale și sătești.

Toate informațiile despre activitatea bibliotecii sunt cumulate și păstrate în format tradițional sau electronic, alături de formularele statistice primare, rapoartele de activitate, fișierul personalului, fișierul inovațiilor etc. Aceste responsabilități constituie esența activității metodologice a bibliotecilor centre biblioteconomice de nivel teritorial.

Bibliotecile centre metodologice au responsabilitatea depistării inovațiilor de succes și diseminării informațiilor despre acestea în rețeaua de biblioteci, precum și acordarea ajutorului practic în implementarea inovațiilor, respectiv a serviciilor noi.

Activitatea inovațională este foarte importantă, mai ales, în condițiile dinamizării vieții bibliotecare, impulsionată de implementarea tehnologiilor moderne în activitatea bibliotecară. Inovațiile sunt rezultatul explorării creativității bibliotecarilor, dar depind și de abilitățile acestora de a căuta, evalua și adapta la condițiile bibliotecii inovațiile testate cu succes de alte biblioteci.

Inovațiile din ultimii ani se bazează în special pe explorarea realizărilor domeniului tehnologii informaționale și a domeniilor adiacente. Instrumentele Web 2.0, blogurile, rețelele de socializare, au făcut o adevărată revoluție în diseminarea informațiilor și conținuturilor specifi - ce domeniului biblioteconomic și științele informării.

Informațiile despre ideile serviciile inovaționale, sunt diseminate și pot fi depistate prin participarea la diverse întruniri de specialitate, studierea resurselor, atât a celor tradiționale, cât și a celor electronice, înscrierea și participarea activă în diverse grupuri

pe interese online, abonarea la fluxuri de informații (RSS), urmărirea postărilor de pe diverse instrumente Biblioteca Națională a Republicii Moldova. Monografie profesionale web 2.0.

Odată depistată o inovație, un serviciu nou trebuie evaluat în baza următoarelor criterii: avantajele și eficiența în comparație cu practica tradițională, accesibilitatea pentru bibliotecarii din rețea, corespunderea condițiilor concrete de activitate.

Toate inovațiile trebuie să treacă mai întâi de „conservatismul” bibliotecarilor, care cu greu acceptă ieșirea din „zona de confort” și care, prin tradiție, au tendința de a opune rezistență schimbărilor. Bibliotecarii responsabili de asistența metodologică au un rol foarte important în schimbarea mentalității și atitudinilor bibliotecarilor.

Un serviciu nou va fi implementat mai ușor, dacă bibliotecarul va înțelege din start necesitatea și valoarea acestuia. Ca regulă, o inovație este experimentată în baza unei biblioteci și, în dependență de rezultatele evaluării, este propusă spre implementare în activitatea celorlalte biblioteci din rețea. În cazul inovațiilor, de cele mai multe ori, metodiștii sunt și inițiatori, și „avocați”, și executanți.

Un loc aparte în asigurarea metodologică practică de BNRM, revine funcției de informare în scopul diseminării operative a realizărilor și tendințelor de dezvoltare a profesiei, noutăților și experiențelor avansate în domeniu. Biblioteca modernă este foarte dinamică. Fluxul informațional se schimbă atât de rapid încât până și cel mai harnic și bine intenționat bibliotecar reușește cu greu să facă față situației și să fie la curent cu tot ce apare nou în domeniu și respectiv cu noutățile care ar putea fi de folos utilizatorilor din aria de servire. Tehnologiile de informare și comunicare, care acaparează tot mai mult spațiu în biblioteci, în instituții adiacente și pretutindeni în comunități, solicită implicarea în forță a bibliotecarului.

Odată cu modernizarea tehnologiilor de informare și comunicare, cu extinderea aplicațiilor Web 2.0, s-au multiplicat și oportunitățile de formare profesională continuă. BNRM profita din plin de posibilitățile oferite de tehnologiile moderne. Dovadă este șirul de bloguri și conturi pe rețelele de socializare, menționate anterior. Informația și cunoștințele profesionale nu mai sunt disponibile numai pentru bibliotecarii din centru, care au mai multe posibilități de a participa la diverse metode de formare profesională continuă: cursuri, conferințe, simpozioane, seminare, întruniri, ateliere profesionale și altele – toate deosebit de importante pentru învățarea pe tot parcursul vieții și, respectiv, dezvoltarea competențelor personale, interpersonale și profesionale. Odată cu extinderea Internetului, circulația informației de specialitate și a cunoștințelor este mult mai rapidă și intensă decât era anterior. Bibliotecarii, indiferent de dimensiunea geografică, nu se mai pot considera izolați. Pagina web a BNRM, care prezintă majoritatea publicațiilor de specialitate în format on-line, documentele plasate pe diverse site-uri și rețele de socializare, în special pe Slideshare, Facebook, Flickr, YouTube etc., fac informația de specialitate mai accesibilă pentru orice persoană care are în față un computer conectat la internet. Prin aceste instrumente noi, bibliotecarii responsabili de activitatea metodologică pot acoperi un spectru mult mai larg de teme și probleme și mult mai multe persoane, ca beneficiari. Deja putem afirma că BNRM oferă informații și conținuturi de specialitate 24 de ore pe zi / 7 zile pe săptămână. Sunt conținuturi formate și prin

exploatarea inteligenței colective care reprezintă esența Bibliotecii 2.0. Există posibilități nelimitate de a folosi inteligența colectivă pentru îmbogățirea reciprocă, pentru a împărtăși comunității profesionale ideile de care ar putea beneficia bibliotecarii, bibliotecile și utilizatorii.

Conferințele, cursurile on-line, care deja de mai multă vreme, în mai multe țări reprezintă baza formării profesionale continue, oferă posibilitatea de a vedea răspunsurile la întrebările tuturor celor implicați în procesul de învățare. Până a pune la punct și la noi aceste metode, noi folosim oportunitățile oferite de aplicațiile Web 2.0, accesibile acum, comentariile, feedback-ul etc. pentru a propune idei, a exprima păreri, a disemina informații, conținuturi și cunoștințe, 111Meridianul Zero al Sistemului Național de Bibliotecă (1991-2016) respectiv pentru a comunica cu comunitatea profesională și a interacționa cu SNB.

Referințe bibliografice:

1. 2016 top trends in academic libraries. A review of the trends and issues affecting academic libraries in higher education. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: <http://crln.acrl.org/content/77/6/274.full%20>.

2. Biblioteca model. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.nklibrary.kz/biblioteki-oblasti/modelnyeselskie-biblioteki/privolnaja-selskaja-biblioteka-raiona-imeni-gabita-musrepova.html>.

3. Bibliotecile publice și accesul la informație în Republica Moldova: sondaj național. [Accesat 20 aprilie 2017]. Disponibil: <https://clubbib2.wordpress.com/2011/07/06/bibliotecile-publice-si-accesul-la-informatie-in-republicamoldova-sondaj-national/>.

4. CADRUL METODOLOGIC pentru evaluarea proiectelor și programelor de cercetare-dezvoltare în Republica Moldova. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: http://idsi.md/files/files/Cadrul_metodologic_Glosar_final.pdf.

5. Cercetare și inovare. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: http://usm.md/?page_id=74&lang=ro.

6. Codul cu privire la știință și inovare în Republica Moldova: nr. 259 din 15.07.2004. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=286236>.

7. Competențe de bază în biblioteconomie. Recomandări ALA. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/ala-competente-traducere>.

8. CONSTANTINESCU, Nicolae. Noul cadru de acțiune privind Accesul Deschis în România. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.kosson.ro/acces-deschis/51-cronica-oa/946-noul-cadru-de-actiune-acces-deschis2014-strategia-cdi-si-ogp>.

9. Criterii de normare a resurselor umane în bibliotecile publice. Regulamentul-cadru de organizare și funcționare a bibliotecilor publice. Aprobate prin ordinul

Ministerului Culturii al Republicii Moldova nr.283 din 25.09.2003. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: www.bnrm.md/club.

10. Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management. [Accesat 20 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.oecd.org/fr/cad/evaluation/glossaryofkeytermsinevaluationandresultsbasedmanagement.htm>.

11. Instruirea și dezvoltarea personalului. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/instruirea-i-dezvoltarea-personalului-competente>.

12. Libraries building communities. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: http://www2.slv.vic.gov.au/pdfs/aboutus/publications/lbc_execsumm.pdf.

13. Library Services in the Digital Age. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://libraries.pewinternet.org/2013/01/22/library-services>.

14. Managementul proiectelor. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.edecon.ro/carte/126/managementul-proiectelor-glosar-editia-i-asociatia-project-management-romania/>.

15. Osoianu, Vera, Dmitric, Ecaterina. Statistica ca vector de imagine. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/statistica>.

16. Osoianu, Vera. Bibliotecile publice din Republica Moldova: dinamica activității 2008-2012. În: Biblioteca. 2014, nr. 4, pp. 101-110. ISSN 1220-3386. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/bibliotecipublice/comunicare-ab-2012>.

17. Percepțiile utilizatorilor privind beneficiile TIC în bibliotecile publice din România. [Accesat 20 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/studiul-pan-european-asupra-bibliotecilor-publice-romania-ro1>.

18. Raportul Acces la informație prin bibliotecile publice din Republica Moldova. [Accesat 21 aprilie 2017]. Disponibil: http://www.novateca.md/images/files/Raport_irex_PRINT_ro.pdf.

19. Regulament privind activitatea metodologică în cadrul sistemului național de biblioteci din Republica Moldova. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: http://cbn.mc.gov.md/sites/default/files/document/attachments/Regulament_activitatea_metodologica_SNB_aprobat_MC.pdf.

20. Repertoriul de lucrări, publicații și activități științifice pe anii 2014-2015. Cercetare și Dezvoltare în cadrul Sistemului Național de Biblioteci. [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/VasilicaVictoria/repertoriu-de-lucrari-pe-anii-2014-2015?qid=5b277a73-e5b0-4d48-967b->.

21. Serviciile bibliotecilor publice în percepția cetățenilor. [Accesat 19 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.slideshare.net/cdbclub/serviciile-bibliotecilor-publice-n-percepia-cetenilor>.

22. STOICA, Ion. Numai cercetarea contează. [Accesat 17 aprilie 2017]. Disponibil: <http://www.lisr.ro/6-stoica.pdf>.

23. STOICA, Ion. Numai cercetarea salvează. Constanța: Ex Ponto, 2013. 179 p.; [Accesat 18 aprilie 2017]. Disponibil: <http://ebooks.unibuc.ro/StiinteCOM/biblioteconomie/1.htm>.

24. Strategia cercetării-dezvoltării a Republicii Moldova până în 2020. Proiect. [Accesat 21 aprilie 2017]. Disponibil: [http://asm.md/galerie/144013476-Strategia-cap-1\(1\).pdf](http://asm.md/galerie/144013476-Strategia-cap-1(1).pdf).

25. The IFLA trends report. [Accesat 20 aprilie 2017]. Disponibil: <http://trends.ifla.org/>.